

Praktický nástroj pre opatrovníkov

Úvod do medzinárodnej ochrany

Praktický nástroj pre opatrovníkov

Úvod do medzinárodnej ochrany

Október 2023

Dňa 19. januára 2022 sa z Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) stala Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA). Všetky odkazy na úrad EASO, produkty a orgány úradu EASO sa majú chápať ako odkazy na EUAA.

Rukopis bol dokončený v septembri 2023

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA), Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) ani iná osoba, ktorá koná v mene agentúry EUAA alebo agentúry FRA, nenesie zodpovednosť za možné použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-377-2 doi: 10.2847/997478 BZ-03-23-276-SK-N

© Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) a Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA), 2025

Fotografia na titulnej strane: Photographee.eu © AdobeStock, 2025

Reprodukcia je povolená len s uvedením zdroja. Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve agentúry EUAA alebo agentúry FRA, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv.

O tomto súbore

Agentúra Európskej únie pre azyl (EUAA) a Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) spojili sily pri vypracovaní súboru praktických nástrojov pre opatrovníkov maloletých osôb bez sprievodu, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu. Cieľom je podporiť opatrovníkov v ich každodenných úlohách a povinnostiach počas konania o azyle vrátane konania podľa nariadenia (EÚ) č. 604/2013 (dubľinské nariadenie) ⁽¹⁾ a dočasnej ochrany. Súbor praktických nástrojov sa zaoberá týmito témami:

- dočasná ochrana,
- úvod do medzinárodnej ochrany,
- riadne konanie o azyle,
- nadnárodné konania.

Tieto štyri brožúry sa navzájom dopĺňajú.

Účelom týchto praktických nástrojov je umožniť opatrovníkom lepšie poskytovať deťom informácie a pomáhať im v danom procese, a tým pomôcť deťom, aby lepšie pochopili význam jednotlivých krokov. Zlepší sa tak zmysluplná účasť dieťaťa a jeho schopnosť robiť informované rozhodnutia.

Dobre fungujúce systémy opatrovníctva sú zásadné pri podpore najlepšieho záujmu dieťaťa a práv detí. Opatrovníci zodpovedajú za to, aby boli počas celého príslušného konania zohľadnené všetky právne, sociálne, zdravotné a psychologické potreby dieťaťa, až kým sa pre dieťa nenájde trvalé riešenie.

Pri príprave návrhu týchto praktických nástrojov agentúry EUAA a FRA viedli konzultácie s Európskou sieťou pre poručníctvo alebo opatrovníctvo prostredníctvom rýchleho posúdenia potrieb s cieľom určiť ciele a témy, ktorým by sa mali praktické nástroje venovať.

Vzhľadom na cieľovú skupinu tohto súboru nástroje vychádzajú z príručky agentúry FRA a Európskej komisie o opatrovníctve ⁽²⁾ a sú v súlade s modulmi agentúry FRA týkajúcimi sa odbornej prípravy pre opatrovníkov ⁽³⁾, ako aj s učebnými plánmi agentúry EUAA týkajúcimi sa odbornej prípravy ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ [Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 604/2013](#) z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013).

⁽²⁾ Príručka agentúry FRA a Európskej komisie *Guardianship for Children Deprived of Parental Care — A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking* (Opatrovníctvo pre deti bez rodičovskej starostlivosti – Príručka na posilnenie opatrovníckych systémov s cieľom uspokojiť osobitné potreby detských obetí obchodovania s ľuďmi), 30. júna 2014.

⁽³⁾ Webové sídlo agentúry FRA venované elektronickému učeniu sa je k dispozícii na adrese: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ Katalóg odbornej prípravy agentúry EUAA je k dispozícii na adrese: <https://euaa.europa.eu/publications/training-catalogue-20222023>.

Obsah

Zoznam skratiek	5
O tomto nástroji	6
1. Čo je medzinárodná ochrana?	8
1.1. Postavenie utečenca	9
1.2. Doplnková ochrana	10
2. Aké sú hlavné zásady medzinárodnej ochrany?	13
3. Aký je právny rámec týkajúci sa práv detí v rámci medzinárodnej ochrany?	17
3.1. Medzinárodný a regionálny právny rámec	17
3.2. Právny rámec EÚ	18
4. Čo musím ako opatrovník urobiť, aby som podporil(-a) dieťa, ktoré žiada o medzinárodnú ochranu?	21
4.1. Ako môžem podporiť dieťa?	21
4.2. Ako zabezpečiť najlepší záujem dieťaťa v konaní o azyle	25
4.3. Ako uľahčiť účasť dieťaťa	27
Príloha 1. Ďalšie zdroje	29
Zoznam obrázkov	33

Zoznam skratiek

Skratka	Definícia
CEAS	spoločný európsky azylový systém
CRC	Dohovor o právach dieťaťa
členské štáty	členské štáty EÚ
Dohovor o právnom postavení utečencov	Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 a jeho Protokol z roku 1967 (uvádzaný v právnych predpisoch EÚ v oblasti azylu a Súdny dvorom EÚ ako „Ženevský dohovor“)
EDĽP	Európsky dohovor o ľudských právach – Rada Európy, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 11 a 14, 4. novembra 1950, ETS 5
EUAA	Agentúra Európskej únie pre azyl
FRA	Agentúra Európskej únie pre základné práva
krajiny EÚ+	členské štáty EÚ a krajiny pridružené k schengenskému priestoru

O tomto nástroji

Tento nástroj sa zameriava na úvod do medzinárodnej ochrany ⁽⁵⁾.

Jeho cieľom je oboznámiť novovymenovaných opatrovníkov s pojmom medzinárodnej ochrany, možnými formami ochrany uznanými v rámci azylového konania, príslušným právnym rámcom a so súvisiacimi právami dieťaťa.

Nástroj je rozdelený na štyri časti:

1. Čo je medzinárodná ochrana?

Táto kapitola obsahuje základné definície uvedené v medzinárodnom práve a práve EÚ a poskytuje všeobecný prehľad o postavení utečenca a o postavení osoby s doplnkovou ochranou.

2. Aké sú hlavné zásady medzinárodnej ochrany?

V tejto kapitole sa vysvetľujú zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, právo požiadať o azyl, právo na život a zákaz mučenia.

3. Aký je právny rámec týkajúci sa práv detí v rámci medzinárodnej ochrany?

V tejto kapitole sú podrobne opísané zásady a kľúčové práva v Dohovore o právach dieťaťa (CRC) ⁽⁶⁾ a ich súvislosť s medzinárodnou ochranou.

4. Čo musím ako opatrovník urobiť, aby som podporil(-a) dieťa, ktoré žiada o medzinárodnú ochranu?

V tejto kapitole sa poskytujú usmernenia pre opatrovníka, pokiaľ ide o kľúčové prvky, ktoré treba zvážiť pri podpore detí v prístupe k medzinárodnej ochrane.

Tento nástroj poskytuje hypertextové odkazy na ďalšie zdroje a informácie o medzinárodnej ochrane.

Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti

Tento nástroj bol vyvinutý v čase, keď inštitúcie EÚ reformovali spoločný európsky azylový systém (CEAS). Viaceré nástroje boli v čase prípravy návrhu k dispozícii len ako návrhy a nie ako konečné a prijaté právne dokumenty. Tento nástroj bol preto navrhnutý na základe nástrojov systému CEAS, ktoré boli v čase jeho vývoja právne platné.

Informácie uvedené v tomto nástroji boli preskúmané, vyhodnotené a analyzované s maximálnou starostlivosťou. Tento dokument sa však nepovažuje za úplný.

⁽⁵⁾ Viac informácií o dočasnej ochrane sa nachádza v dokumente EUAA-FRA [Praktická pomôcka pre opatrovníkov – Dočasná ochrana pre maloleté osoby bez sprievodu utekajúce z Ukrajiny](#), november 2022.

⁽⁶⁾ Valné zhromaždenie OSN, [Dohovor o právach dieťaťa](#), 20. novembra 1989, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 1577, s. 3.

1. Čo je medzinárodná ochrana?

Medzinárodná ochrana je spôsob, akým štáty **chránia** štátnych príslušníkov tretích krajín, ak sú **vystavení riziku prenasledovania alebo vážneho bezprávia v krajine ich štátnej príslušnosti alebo obvyklého pobytu (ak sú bez štátnej príslušnosti)**. Osoba môže potrebovať medzinárodnú ochranu, ak sa obáva návratu do krajiny pôvodu alebo obvyklého pobytu, pretože má opodstatnené obavy z prenasledovania z dôvodu svojej rasy, náboženstva, národnosti, politického presvedčenia alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, alebo jej hrozí riziko vážneho bezprávia.

Dohovor z roku 1951 o právnom postavení utečencov a jeho Protokol z roku 1967 ⁽⁷⁾ sú hlavnými medzinárodnými právnymi nástrojmi v oblasti medzinárodnej ochrany, najmä so zreteľom na **postavenie utečenca a zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia**. V dohovore sa vymedzuje, kto je utečencom, jeho práva a medzinárodné normy pre zaobchádzanie s nimi.

S cieľom reagovať na potrebu medzinárodnej ochrany a dodržiavania základných práv bol na európskej úrovni zriadený CEAS. Konkrétne sa smernicou 2011/95/EÚ (kvalifikačná smernica) ⁽⁸⁾ zaviedla **ďalšia forma medzinárodnej ochrany nazývaná „doplnková ochrana“**.

Berte na vedomie, že dočasná ochrana je tiež jednou z foriem medzinárodnej ochrany. Dočasná ochrana je výnimočné opatrenie, ktorým sa poskytuje okamžitá a dočasná ochrana v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb z krajín mimo EÚ, ktoré sa nemôžu vrátiť do svojej krajiny pôvodu. Právnym základom je smernica Rady 2001/55/ES ⁽⁹⁾, ktorá bola prijatá v nadväznosti na konflikty v bývalej Juhoslávii v roku 2001, ale k prvému spúšťaciemu faktoru na jej uplatnenie došlo až v marci 2022 po vojenskej invázii Ruska na Ukrajinu. Smernica Rady 2001/55/ES bola aktivovaná s cieľom umožniť ľuďom utekajúcim z Ukrajiny požiadať o dočasnú ochranu a získať okamžitý prístup k ochrane v EÚ.

Niektoré členské štáty môžu deťom ponúknuť aj iné formy vnútroštátnej ochrany, ako sú povolenie na pobyt na základe ich neplnoletosti, povolenie na pobyt v rámci vnútroštátnej ochrany, napríklad z humanitárnych dôvodov z dôvodov štúdia alebo zdravotných dôvodov, alebo osobitná ochrana pre obete domáceho násillia.

⁽⁷⁾ Valné zhromaždenie OSN, [Dohovor o právnom postavení utečencov](#), Ženeva, 28. júla 1951, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 189, s. 137, a [Protokol týkajúci sa právneho postavenia utečencov](#), 31. januára 1967, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 606, s. 267 (uvádzaný v právnych predpisoch EÚ v oblasti azylu a Súdny dvorom Európskej únie ako „Ženevský dohovor“).

⁽⁸⁾ [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ](#) z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 337, 20.12.2011).

⁽⁹⁾ [Smernica Rady 2001/55/ES](#) z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001).

Súvisiace publikácie

Viac informácií o uplatňovaní smernice o dočasnej ochrane detí nájdete v dokumente EUAA-FRA [Praktická pomôcka pre opatrovníkov – Dočasná ochrana pre maloleté osoby bez sprievodu utekajúce z Ukrajiny](#), november 2022.

1.1. Postavenie utečenca

Dohovor o právnom postavení utečencov z roku 1951 ⁽¹⁰⁾ a kvalifikačná smernica ⁽¹¹⁾ vymedzujú, kto je utečenec.

Článok 2 ods. d) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)

„utečenec“ je štátny príslušník tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny, alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov, ktoré sú uvedené vyššie, alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12 [vylúčenie].

Žiadateľ spĺňa podmienky na priznanie postavenia utečenca, ak spĺňa všetky ďalej uvedené kvalifikačné kritériá definície utečenca.

- Nachádza sa **mimo** krajiny svojej štátnej príslušnosti alebo predchádzajúceho obvyklého pobytu v prípade žiadateľov bez štátnej príslušnosti.
- Má **oprávnenú obavu z prenasledovania**.
- Prenasledovanie je z dôvodu jedného alebo viacerých z **piatich dôvodov** (rasa, náboženstvo, národnosť, politické názory alebo príslušnosť k určitej sociálnej skupine).
- Vzhľadom na tieto obavy žiadateľ **nie je schopný alebo nie je ochotný využiť ochranu** svojej krajiny.

Neuplatňujú sa žiadne ustanovenia o vylúčení. Vylúčenie sa uplatňuje, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, že dieťa – ktoré dosiahlo minimálny vek pre trestnú zodpovednosť – spáchalo napríklad vojnové zločiny alebo závažný nepochopiteľný trestný čin

⁽¹⁰⁾ Článok 1(A)2 Dohovoru o právnom postavení utečencov.

⁽¹¹⁾ Článok 2 písm. d) kvalifikačnej smernice.

mimo krajiny, v ktorej dieťa žiada o azyl (alebo v prípade doplnkovej ochrany, že predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť alebo bezpečnosť členského štátu) ⁽¹²⁾.

V kvalifikačnej smernici sú stanovené vymedzenia kľúčových pojmov vymedzenia utečenca, konkrétne činov prenasledovania ⁽¹³⁾, aktérov prenasledovania ⁽¹⁴⁾, aktérov ochrany ⁽¹⁵⁾, vymedzenia každého z piatich dôvodov prenasledovania ⁽¹⁶⁾ a dôvodu vylúčenia ⁽¹⁷⁾.

1.2. Doplnková ochrana

Postavenie utečenca možno priznať len vtedy, ak je opodstatnený strach z prenasledovania spojený aspoň s jedným z piatich uvedených dôvodov. Existujú aj iné situácie, v ktorých by osobám v prípade návratu do ich domovskej krajiny hrozilo riziko vážneho bezprávia, a preto by potrebovali ochranu. *Acquis* EÚ v oblasti azylu poskytuje ďalšiu formu medzinárodnej ochrany: doplnkovú ochranu.

Článok 2 písm. f) kvalifikačnej smernice (prepracované znenie)

štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátneho občianstva, ktorá nie je oprávnená ako utečenec, ale vzhľadom ku ktorej boli preukázané podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba by v prípade, keď by bola vrátená do svojej krajiny pôvodu alebo v prípade osoby bez štátneho občianstva do krajiny svojho doterajšieho pobytu, čelila reálnemu riziku utrpenia vážneho bezprávia... a na ktorú sa neuplatňuje článok 17 ods. 1 a 2

Osoba je oprávnená na doplnkovú ochranu, ak:

- **nesplní podmienky** na priznanie postavenia utečenca
- a
- v prípade návratu do krajiny pôvodu by čelila **reálnemu riziku** utrpenia vážneho bezprávia.

⁽¹²⁾ Dôvody na vylúčenie postavenia utečenca a doplnkovej ochrany, ktoré sú stanovené v kvalifikačnej smernici, sú podobné a vyplývajú z ustanovení článku 1F Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951. Treba však poznamenať, že dôvody vylúčenia stanovené v kvalifikačnej smernici pre postavenie utečenca (článok 12) a doplnkovú ochranu (článok 17) nie sú úplne rovnaké. Článkom 17 ods. 1 smernice sa odstraňujú niektoré požiadavky v prípade závažných trestných činov [článok 17 ods. 1 písm. b) smernice] a zavádzajú sa ďalšie dôvody na vylúčenie z doplnkovej ochrany [článok 17 ods. 1 písm. d) a článok 17 ods. 3]. Ďalšie usmernenia sa nachádzajú v príručke agentúry EASO s názvom [Praktická príručka: vylúčenie](#), január 2017.

⁽¹³⁾ Článok 9 kvalifikačnej smernice.

⁽¹⁴⁾ Článok 6 kvalifikačnej smernice.

⁽¹⁵⁾ Článok 7 kvalifikačnej smernice.

⁽¹⁶⁾ Článok 10 kvalifikačnej smernice.

⁽¹⁷⁾ Články 12 a 17 kvalifikačnej smernice.

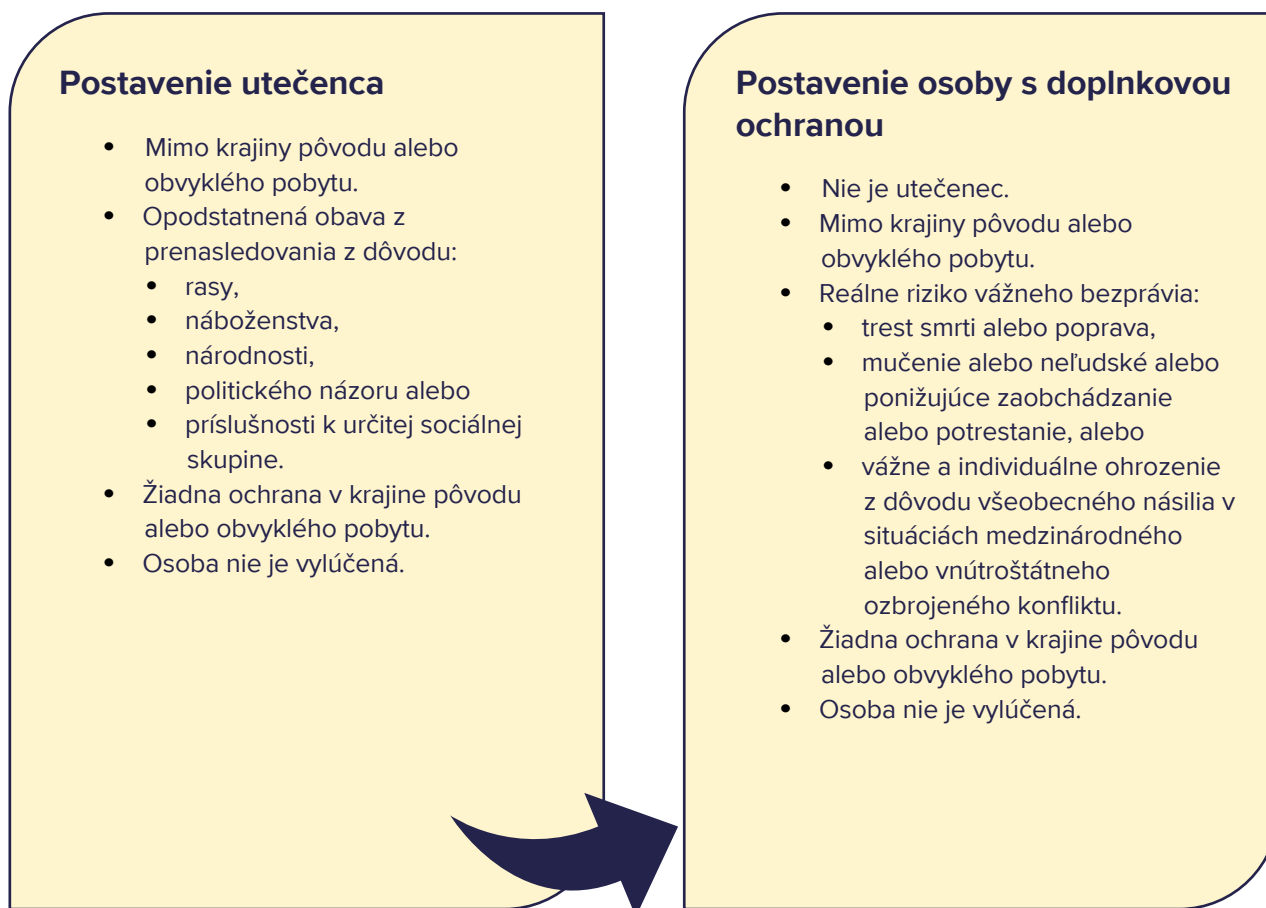

Vážne bezprávie pozostáva:

- z **trestu smrti** alebo popravy, alebo
- z mučenia alebo **neľudského** alebo ponižujúceho **zaobchádzania** alebo potrestania, alebo
- z vážneho a individuálneho **ohrozenia života občana** alebo **osoby** z dôvodu všeobecného násilia v situáciách medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu ⁽¹⁸⁾.

Rozhodujúci orgán vždy najprv posúdi, či žiadateľ spĺňa podmienky na priznanie postavenia utečenca, a ak tomu tak nie je, či je žiadateľ oprávnený na doplnkovú ochranu ⁽¹⁹⁾.

Obrázok 1. Typy ochrany

Upozorňujeme, že na základe svojich vlastných vnútroštátnych právnych predpisov by niektoré krajiny EÚ+ mohli poskytnúť určitú formu vnútroštátnej ochrany aj prostredníctvom konania

⁽¹⁸⁾ Článok 15 kvalifikačnej smernice.

⁽¹⁹⁾ Článok 10 ods. 2 [smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ](#) z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie), (Ú. v. EÚ L 180/60, 29.6.2013) (procedurálna smernica).

o medzinárodnej ochrane alebo po predložení osobitnej žiadosti priamo príslušným orgánom. Osobitné povolenia na ochranu založené na humanitárnych dôvodoch sa nepovažujú za formu medzinárodnej ochrany. Takéto povolenia sú zvyčajne časovo obmedzené a môžu byť obnovené. Ďalšie informácie nájdete vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch.

Praktický tip

Je dôležité, aby ste ako opatrovník poznali prvky definície postavenia utečenca a osoby s doplnkovou ochranou, aby ste pomohli usmerniť dieťa v konaní o azyle, pomohli zaregistrovať žiadosť a priniesť príslušné dokumenty a vyhlásenia na osobný pohovor.

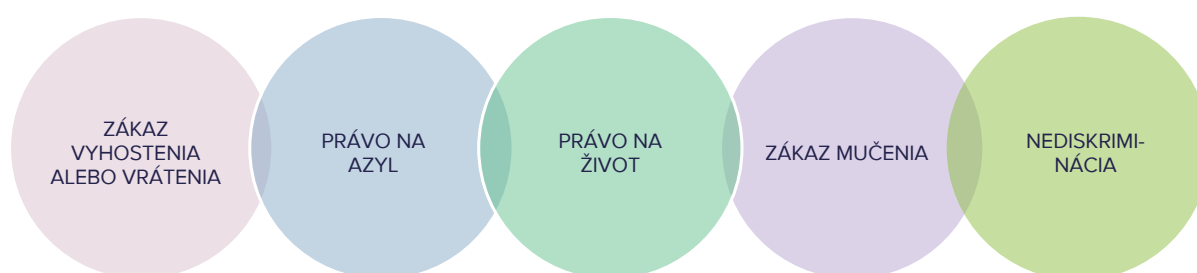
Ak vám napríklad dieťa uvedie situáciu prenasledovania alebo riziko vážneho bezprávia v prípade návratu, mohli by ste zdôrazniť význam výmeny týchto informácií s príslušným orgánom.

2. Aké sú hlavné zásady medzinárodnej ochrany?

V medzinárodnom práve v oblasti ľudských práv⁽²⁰⁾ sa stanovujú povinnosti vlád konať určitým spôsobom alebo zdržať sa určitých činov s cieľom podporovať a chrániť ľudské práva a základné slobody jednotlivcov alebo skupín. Ľudské práva sa bežne chápu ako neodňateľné práva, na ktoré má človek nárok už len preto, že je človekom. Sú založené na základných zásadách univerzálnosti, rovnosti a nediskriminácie a sú zakotvené v zmluvách, pravidlách medzinárodného obyčajového práva, práve EÚ, vnútroštátnych právnych predpisoch a iných normách, ktoré ich definujú a pomáhajú zaručiť ich plné využívanie. Ľudské práva sa vzťahujú na všetkých jednotlivcov vrátane všetkých osôb žiadajúcich o medzinárodnú ochranu. Tu môžete vidieť, ako sú niektoré vybrané kľúčové základné práva spojené aj s právom na azyl.

Obrázok 2. Súvislosti medzi základnými právami a právom na azyl

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*)

Zákaz vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*) je povinnosť štátov zdržať sa vyhostenia alebo vrátenia osoby akýmkoľvek spôsobom do krajiny, kde môže čeliť prenasledovaniu a/alebo mučeniu, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo potrestaniu. Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*) je základnou zásadou medzinárodného práva a práva EÚ týkajúceho sa utečencov. Je zakotvená v Dohovore o právnom postavení utečencov z roku 1951⁽²¹⁾ a vo viacerých nástrojoch v oblasti ľudských práv⁽²²⁾.

⁽²⁰⁾ Úrad komisára pre ľudské práva, „Medzinárodné právo v oblasti ľudských práv“ k dispozícii na adrese <https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/international-human-rights-law>.

⁽²¹⁾ V článku 33 Ženevského dohovoru sa stanovuje povinnosť, že štát *nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti („refouler“) na hranice území, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.*

⁽²²⁾ Valné zhromaždenie OSN, Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu, 10. decembra 1984, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 1465, s. 85; Valné zhromaždenie OSN, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, 16. decembra 1966, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 999, s. 171; Rada Európy, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmenený a doplnený protokolmi č. 11 a 14, 4. novembra 1950, ETS 5 (EDLP); Európska únia, Charta základných práv Európskej únie, 26. októbra 2012, 2012/C 326/02.

Zákaz vyhostenia alebo vrátenia (*refoulement*) sa vzťahuje na všetky osoby patriace do jurisdikcie štátu aj v súvislosti s neprijatím a odmietnutím na hraniciach. Vzťahuje sa na každú formu núteného odsunu vrátane deportácie, vyhostenia, extradície, neformálneho presunu alebo vydania a neprijatia na hraniciach v ktorejkoľvek fáze konania o azyle.

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*) sa uplatňuje za všetkých okolností bez ohľadu na právne postavenie osoby (napr. migranti bez dokladov) a vo všetkých administratívnych rozhodnutiach týkajúcich sa pobytu alebo odsunu osoby na území (napr. vyhostenie).

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*) zakazuje priame aj nepriame vyhostenie alebo vrátenie.

- **Priame** vyhostenie alebo vrátenie je vrátenie osoby do krajiny, kde môže byť vystavená prenasledovaniu a/alebo mučeniu, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo potrestaniu.
- **Nepriame** vyhostenie alebo vrátenie (známe aj ako reťazové vyhostenie alebo vrátenie, druhotné vyhostenie alebo vrátenie alebo ďalšie vyhostenie alebo vrátenie) je vrátenie osoby do tretej krajiny bez dostatočných záruk, že bude chránená pred vyhostením alebo vrátením do krajiny, v ktorej môže čeliť prenasledovaniu a/alebo mučeniu, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo potrestaniu.

V každom jednotlivom prípade musia orgány pred odopretím vstupu alebo odsunom do tretej krajiny vykonať **spoločné posúdenie** rizika priameho alebo nepriameho vyhostenia alebo vrátenia.

Hromadné vyhostenie

Hromadné vyhostenie je tiež zakázané.

To znamená, že štáty nemôžu odsunúť jednotlivcov bez toho, aby posúdili ich osobné okolnosti, a teda bez toho, aby im umožnili predložiť svoje argumenty proti opatreniu, ktoré prijal príslušný orgán.

Ich cieľom je zaručiť, aby každé rozhodnutie o vyhostení bolo založené na individuálnom posúdení s prihliadnutím na individuálne a kontextové okolnosti.

Vyhostenie sa charakterizuje ako „kolektívne“, ak neexistuje primerané a objektívne posúdenie konkrétneho prípadu každého jednotlivca v rámci skupiny. Veľkosť vyhostenej skupiny nie je dôležitá: na vytvorenie skupiny môžu stačiť aj dve osoby ⁽²³⁾.

Zásada zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*) priamo súvisí s právom na azyl, čo zahŕňa požiadavku udeliť jednotlivcom žiadajúcim o medzinárodnú ochranu prístup na územie a k spravodlivému a účinnému konaniu o azyle.

⁽²³⁾ Článok 4 protokolu č. 4 k EDLP.

Praktický tip

Je dôležité, aby ste ako opatrovník dobre chápali zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia (*non-refoulement*). Je to preto, aby sa počas celého konania o azyle zaručilo, že deťom nebude odopretý vstup do krajiny, kde možno požiadať o ochranu, a že nebudú vyhostené alebo vrátené do krajiny, kde môžu čeliť prenasledovaniu a/alebo mučeniu, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo potrestaniu.

O tejto zásade by ste mali informovať aj dieťa, aby mohlo upozorniť na akékoľvek riziko, ktorému môže čeliť v krajine svojej štátnej príslušnosti alebo predchádzajúceho obvyklého pobytu, alebo v tretej krajine, do ktorej by mohlo byť vrátené.

Právo na azyl

Právo na azyl je základným právom, ktorým sa zabezpečuje, aby osoba, ktorá potrebuje medzinárodnú ochranu, mala skutočnú príležitosť požiadať príslušný orgán o medzinárodnú ochranu.

Medzinárodné právo, a najmä Všeobecná deklarácia ľudských práv z roku 1948 ⁽²⁴⁾, stanovuje, že právo na azyl je neodňateľné a nevyhnutné právo, a konkrétne stanovuje, že „každý má právo vyhľadať a požívať v iných krajinách azyl pred prenasledovaním“.

Na úrovni EÚ je právo na azyl uznané v Charte základných práv Európskej únie ⁽²⁵⁾.

Je dôležité pamätať na to, že poskytnutie prístupu ku konaniu o azyle nemusí nevyhnutne znamenať poskytnutie medzinárodnej ochrany žiadateľovi. Žiadosť riadne posúdi príslušný orgán, ktorý následne vydá rozhodnutie o poskytnutí alebo neposkytnutí ochrany danej osobe.

Mnohí dospelí a deti, ktorí môžu potrebovať medzinárodnú ochranu, si nie sú vedomí práv, povinností a postupov podávania žiadostí o medzinárodnú ochranu. Preto práve tí, ktorí pracujú v prvej línii v oblasti migrácie, zohrávajú kľúčovú úlohu pri zaručení práva na azyl všetkým a pri zabezpečovaní prístupu k medzinárodnej ochrane. Tento cieľ sa dosahuje aktívnou identifikáciou osôb, ktoré by mohli chcieť požiadať o medzinárodnú ochranu, poskytovaním relevantných informácií o možnosti požiadať o azyl a ich nasmerovaním na príslušné orgány.

Želanie požiadať o azyl možno vyjadriť akoukoľvek formou. Znamená to, že vyjadrenie by mohlo byť aj ústne, ale treba poznamenať, že slová ako „azyl“ alebo „utečenec“ nemusia byť nevyhnutne vyslovené. Stačí akákoľvek forma prejavu vôle požiadať o medzinárodnú ochranu. Napríklad vyjadrenie „strachu z návratu“ je dostatočné.

⁽²⁴⁾ Článok 14, [Všeobecná deklarácia ľudských práv](#), Valné zhromaždenie OSN, 10. decembra 1948, 217 A (III).

⁽²⁵⁾ Článok 18, [Charta základných práv Európskej únie](#), Európska únia, 26. októbra 2012, 2012/C 326/02.

Praktický tip

Ako opatrovník zohrávate zásadnú úlohu pri zaručení plného rešpektovania práva na azyl. Môžete napríklad nasmerovať dieťa na konanie o azyle, ak vyjadrilo potrebu azylu bez toho, aby sa výslovne odkazovalo na „azyl“ alebo „medzinárodnú ochranu“.

Zákaz mučenia

Zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania a trestu úzko súvisí so zásadou **zákazu vyhostenia alebo vrátenia**, ktorá je podrobne opísaná v predchádzajúcej kapitole. Štáty majú povinnosť **chrániť osoby na svojom území pred vystavením riziku takéhoto zaobchádzania alebo trestu**, a to bez ohľadu na to, či je riziko na území alebo či riziko existuje mimo územia ⁽²⁶⁾. Ide o nederogovateľné právo.

Právo na život

Na medzinárodnej úrovni je právo na život zakotvené vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, ktorá potvrdzuje, že „každý má právo na život, slobodu a osobnú bezpečnosť“ ⁽²⁷⁾.

Právo na život sa uznáva aj v Charte základných práv EÚ ⁽²⁸⁾. Členské štáty a ich úradníci majú pozitívnu povinnosť chrániť život vrátane prijímania preventívnych opatrení ⁽²⁹⁾. Vyplýva to z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorého judikatúra musí tiež usmerňovať výklad práv stanovených v charte podľa článku 52 ods. 3.

⁽²⁶⁾ Zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu je uznaný v článku 4 Charty EÚ takto: „Nikoho nemožno mučiť ani podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu“. Zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu je absolútne právo, čo znamená, že neexistujú žiadne povolené výnimky ani kvalifikácie. Znamená to, že ani verejný záujem, ani práva iných osôb, ani konanie obete, akokoľvek nebezpečné alebo trestné, nemôžu ospravedlniť zaobchádzanie zakázané týmto článkom.

⁽²⁷⁾ Článok 3 Všeobecnej deklarácie ľudských práv.

⁽²⁸⁾ Článok 2 Charty základných práv EÚ: „1. Každý má právo na život. 2. Nikto nesmie byť odsúdený na trest smrti ani popravený.“

⁽²⁹⁾ K preventívnym opatreniam by mohla patriť napríklad ochrana osoby pred utopením v teritoriálnych vodách daného štátu, ochrana osoby pred násilím, ktoré páchajú iní, pred sebaopoškodzovaním a ochrana ľudí žijúcich v blízkosti nebezpečných priemyselných lokalít v prípade katastrofy. Zvážte to v súvislosti so žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorý hovorí o samovražde, alebo žiadateľom vo väzbe, ktorý tvrdí, že má tuberkulózu alebo HIV a potrebuje lieky. Za týchto okolností majú štátni zástupcovia povinnosť prijať preventívne opatrenia na ochranu života žiadateľov.

3. Aký je právny rámec týkajúci sa práv detí v rámci medzinárodnej ochrany?

3.1. Medzinárodný a regionálny právny rámec

Hlavným medzinárodným právnym nástrojom týkajúcim sa práv detí je Dohovor o právach dieťaťa. Všetky členské štáty ratifikovali tento dohovor a sú povinné ho uplatňovať na všetky deti na svojom území bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť alebo právne postavenie. Dohovor o právach dieťaťa uznáva sociálne, ekonomické, politické, občianske a kultúrne práva detí.

Výbor OSN pre práva dieťaťa monitoruje dodržiavanie Dohovoru o právach dieťaťa zmluvnými štátmi a vydáva usmernenia a odporúčania týkajúce sa vykonávania a výkladu dohovoru.

Článok 22 Dohovoru o právach dieťaťa

*Zmluvné štáty **prijmú vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby dieťa, ktoré žiada o priznanie postavenia utečenca alebo ktoré je považované za utečenca** v súlade s platným medzinárodným alebo vnútroštátnym právom a postupmi, bez ohľadu na to, či je bez sprievodu alebo v sprievode svojich rodičov alebo akejkoľvek inej osoby, dostalo primeranú ochranu a humanitárnu pomoc pri uplatňovaní príslušných práv stanovených v tomto dohovore a v iných medzinárodných dokumentoch o ľudských právach alebo humanitárnych dokumentoch, ktorých zmluvnými stranami sú uvedené štáty.* (zvýraznenie doplnené)

Je dôležité poznamenať, že všetky práva stanovené v Dohovore o právach dieťaťa sú uplatniteľné na deti, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu. Na zabezpečenie práv a ochrany detí v konaní o azyle, ktoré sa považujú za osoby v obzvlášť zraniteľnej situácii, je však osobitne dôležité poznať tieto práva na:

- azyl,
- ochranu pred násilím, zneužívaním a zanedbávaním,
- slobodu,
- rodinný život,
- slobodu prejavu a právo byť informovaný,
- vzdelanie,
- zdravotnú starostlivosť,
- bývanie,
- sociálne dávky a sociálne zabezpečenie,
- meno, štátnu príslušnosť a totožnosť.

Dohovor o právach dieťaťa obsahuje štyri kľúčové záväzné zásady, ktorými sa riadi uplatňovanie práv zakotvených v dohovore.

Obrázok 3. Štyri kľúčové záväzné zásady Dohovoru o právach dieťaťa

Na regionálnej úrovni chráni veľký počet dohovorov a ich príslušné zmluvné orgány aj práva detí žiadajúcich o azyl ⁽³⁰⁾.

3.2. Právny rámec EÚ

Existujúce politiky a právne predpisy EÚ poskytujú rámec na ochranu práv detí v konaní o azyle, ktorý zahŕňa všetky aspekty vrátane podmienok prijímania, posúdenia ich žiadostí a integrácie.

V Zmluve o Európskej únii ⁽³¹⁾ sa stanovuje povinnosť EÚ podporovať ochranu práv dieťaťa. Charta základných práv EÚ, nariadenia a smernice, ako aj judikatúra Súdneho dvora EÚ prispeli k ďalšiemu určeniu ochrany týchto práv ⁽³²⁾.

Charta základných práv EÚ ⁽³³⁾ obsahuje tri všeobecné zásady inšpirované Dohovorom o právach dieťaťa:

- deti by mali mať možnosť slobodne vyjadriť svoje názory a tieto názory sa musia zohľadniť v záležitostiach, ktoré sa týkajú dieťaťa, v súlade s jeho vekom a vyspelosťou,
- pri všetkých opatreniach, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa,
- každé dieťa má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho najlepším záujmom.

⁽³⁰⁾ EDĽP; judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva; Rada Európy, [Európska sociálna charta, zhromaždené texty \(7. vydanie\)](#), aktualizované 1. januára 2015; Rada Európy, [Dohovor o ochrane detí pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním](#), CETS č. 201, nadobudnutie platnosti 1. júla 2010; Rada Európy, [Dohovor o opatreniach proti obchodovaniu s ľuďmi](#), CETS č. 197, nadobudnutie platnosti 1. februára 2008.

⁽³¹⁾ EÚ, [Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii](#) (Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012).

⁽³²⁾ FRA, [Príručka o európskom práve týkajúcom sa práv dieťaťa](#), vydanie 2022, február 2022.

⁽³³⁾ Článok 24 Charty základných práv EÚ.

Šesť legislatívnych nástrojov, ktoré sa považujú za „základné prvky“ CEAS, obsahuje niekoľko ustanovení venovaných deťom.

- **Smernica o podmienkach prijímania (RCD)** ⁽³⁴⁾, ktorej cieľom je zabezpečiť dôstojnú životnú úroveň pre žiadateľov s porovnateľnými životnými podmienkami vo všetkých členských štátoch, sa **priamo** vzťahuje na deti a maloleté osoby bez sprievodu, pričom sa stanovujú minimálne normy pre prispôsobené podmienky prijímania ⁽³⁵⁾.
- V **procedurálnej smernici**, ktorou sa zavádza spoločný právny rámec na zníženie rozdielov medzi vnútroštátnymi konaniami o azyle v členských štátoch a na zabezpečenie kvality a efektívnosti rozhodovania, sa stanovujú osobitné záruky pre deti počas konania o azyle ⁽³⁶⁾.
- V **kvalifikačnej smernici**, v ktorej sa stanovujú podmienky kvalifikácie a postavenia štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti ako utečencov alebo osôb, ktorým sa poskytla doplnková ochrana, sa stanovujú osobitné záruky pre deti ⁽³⁷⁾. Výslovne sa v nej tiež uznáva, že niektoré opatrenia sú prenasledovaním práve preto, že sú špecificky zamerané na deti. Podľa kvalifikačnej smernice môžu mať činy prenasledovania formu činov špecifických pre pohlavie alebo činov osobitného charakteru týkajúceho sa detí ⁽³⁸⁾. Napríklad nábor nepľnoletých osôb, mrzačenie ženských pohlavných orgánov, rodinné a domáce násilie, nútené alebo nepľnoleté manželstvá ⁽³⁹⁾.
- **Dublinské nariadenie**, v ktorom sa stanovujú kritériá na určenie členských štátov zodpovedných za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu, obsahuje osobitné

⁽³⁴⁾ [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ](#) z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013).

⁽³⁵⁾ V smernici o podmienkach prijímania sa odkazuje na tieto pojmy a kategórie v týchto odôvodneniach a článkoch: „maloletá osoba“ článok 2 písm. d) smernice o podmienkach prijímania; „maloletá osoba bez sprievodu“ článok 2 písm. e); „rodinní príslušníci“ článok 2 písm. c); „zástupca“ článok 2 písm. j); „zlúčenie rodiny“ odôvodnenie 9; „najlepšie záujmy dieťaťa“ odôvodnenie 22 a článok 2 písm. j), článok 23, článok 24; „najlepšie záujmy maloletých osôb“ článok 11 ods. 2; „zraniteľné osoby“ články 21 a 22; dokumentácia článok 6; „vyhľadávanie rodinných príslušníkov maloletej osoby bez sprievodu“ článok 24 ods. 3.

⁽³⁶⁾ V procedurálnej smernici sa odkazuje na tieto pojmy a kategórie v týchto odôvodneniach a článkoch: „maloletá osoba“ článok 2 písm. l); „maloletá osoba bez sprievodu“ článok 2 písm. m); „zástupca“ článok 2 písm. n) a článok 25; „najlepší záujem dieťaťa“ odôvodnenie 33, článok 2 písm. n), článok 25 ods. 1 písm. a), článok 25 ods. 6; právo detí bez sprievodu na prístup k bezplatným právnym informáciám článok 25 ods. 4; „posúdenie veku“ článok 25 ods. 5; právo dieťaťa podať žiadosť o medzinárodnú ochranu a v prípade detí bez sprievodu žiadosť o medzinárodnú ochranu môžu v ich mene podať príslušné orgány, ako sa stanovuje v článku 7 ods. 3.

⁽³⁷⁾ V kvalifikačnej smernici sa odkazuje na tieto pojmy a kategórie v týchto odôvodneniach a článkoch: „maloletý“ článok 2 písm. k); „rodinní príslušníci“ článok 2 písm. j); „maloletý bez sprievodu“ článok 2 písm. l); „celistvosť rodiny“ odôvodnenie 18; najlepší záujem dieťaťa/maloletého odôvodnenia 18, 19, 27, 38 a článok 20 ods. 5; právo na informácie články 22 a 31; „zachovanie celistvosti rodiny“ článok 23; vyhľadávanie rodinných príslušníkov“ článok 31 ods. 5; „osobitné formy prenasledovania detí“ odôvodnenie 28.

⁽³⁸⁾ Článok 9 ods. 2 písm. f) a článok 10 kvalifikačnej smernice.

⁽³⁹⁾ UNHCR, [Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1\(A\)\(2\) and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 8: Žiadosti detí o azyl podľa článku 1 časti A ods. 2 a článku 1 časti F Dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951 a/alebo Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov z roku 1967, 22. decembra 2009, HCR/GIP/09/08).

ustanovenia týkajúce sa detí, ktorými sa pre ne stanovujú osobitné záruky a osobitné kritériá na určenie zodpovedného členského štátu ⁽⁴⁰⁾.

- V **nariadení Eurodac**, ktoré predstavuje právny základ pre databázu EÚ na porovnávanie odtlačkov prstov na zabezpečenie účinného vykonávania dublinského nariadenia, sa odkazuje na najlepší záujem dieťaťa ⁽⁴¹⁾.
- **Smernica o dočasnej ochrane** ⁽⁴²⁾, ktorou sa stanovujú minimálne normy na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb. Prvýkrát sa implementovala v marci 2022 po vojenskej invázii Ruska na Ukrajinu. Členským štátom sa v nej ukladajú konkrétne povinnosti chrániť deti a Európska komisia vydala odporúčania o tom, ako treba tieto povinnosti plniť ⁽⁴³⁾.

Súvisiace publikácie

Viac informácií o uplatňovaní smernice o dočasnej ochrane detí nájdete v dokumente EUAA-FRA [Praktická pomôcka pre opatrovníkov – Dočasná ochrana pre maloleté osoby bez sprievodu utekajúce z Ukrajiny](#), november 2022.

⁽⁴⁰⁾ Články 6 a 8 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 604/2013](#) z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013).

⁽⁴¹⁾ Najlepšie záujmy dieťaťa sú vymedzené v odôvodnení 35 [nariadenia Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) č. 603/2013](#) z 26. júna 2013 o zriadení systému Eurodac na porovnávanie odtlačkov prstov pre účinné uplatňovanie nariadenia (EÚ) č. 604/2013, ktorým sa ustanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov, a o žiadostiach orgánov členských štátov na presadzovanie práva a Europolu o porovnanie s údajmi v systéme Eurodac na účely presadzovania práva a o zmene nariadenia (EÚ) č. 1077/2011, ktorým sa zriaďuje Európska agentúra na prevádzkové riadenie rozsiahlych informačných systémov v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013).

⁽⁴²⁾ [Smernica Rady 2001/55/ES](#) z 20. júla 2001 o minimálnych štandardoch na poskytovanie dočasnej ochrany v prípade hromadného prílevu vysídlených osôb a o opatreniach na podporu rovnováhy úsilia medzi členskými štátmi pri prijímaní takýchto osôb a znášaní z toho vyplývajúcich dôsledkov (Ú. v. ES L 212, 7.8.2001).

⁽⁴³⁾ Európska komisia, webová stránka „Dočasná ochrana“ dostupná na adrese https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_sk.

4. Čo musím ako opatrovník urobiť, aby som podporil(-a) dieťa, ktoré žiada o medzinárodnú ochranu?

4.1. Ako môžem podporiť dieťa?

Vo všeobecnosti medzinárodné a európske normy ukladajú nižšie uvedené úlohy a povinnosti opatrovníkom detí bez sprievodu s cieľom zabezpečiť rešpektovanie ich najlepších záujmov.

Súvisiace publikácie

Podrobný prehľad úlohy opatrovníka v konaní je uvedený v dokumente EUAA-FRA [*Practical Tool for Guardians – The asylum procedure*](#) (Praktický nástroj pre opatrovníkov – Konanie o azyle), október 2023.

Zaistite bezpečnosť a blaho dieťaťa

- Bud'te dostupný(-á) a prístupný(-á) a venujte každému dieťaťu dostatok času.
- Vytvorte si s dieťaťom vzťah dôvery, správajte sa k nemu s rešpektom a úctou.
- Chráňte dieťa, a to aj zabezpečením primeranej starostlivosti a služieb pre dieťa a ochranou dieťaťa pred všetkými formami a rizikami násilia a vykorisťovania.
- Podporte a uľahčite identifikáciu a/alebo posúdenie osobitných potrieb dieťaťa alebo akýchkoľvek ďalších zraniteľností a nasmerujte dieťa na služby, ktoré potrebuje.
- Podporte dieťa pri prihlasovaní do školských alebo vzdelávacích programov a pri žiadosti o služby, ktoré dieťa potrebuje.
- Podporujte dieťa pri prechode do dospelosti a samostatného života.
- Overte rodinné väzby a podporujte vyhľadávanie rodinných príslušníkov a/alebo zlúčenie rodiny, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa.
- Podporujte dieťa vo všetkých administratívnych záležitostiach.

Uľahčite účasť dieťaťa vypočutím jeho názorov a vytvorte priestor pre iných, aby zobrali do úvahy názory dieťaťa a zároveň ho informovali

Ako opatrovník by ste mali dieťa informovať o jeho právach a nárokoch, dostupných službách a rôznych postupoch, ktoré sa týkajú dieťaťa, vrátane konkrétnych krokov a možných

výsledkov postupov. Aktívne by ste mali dieťa zapojiť do všetkých rozhodnutí a zaručiť dodržiavanie zásady dôvernosti, aby sa dieťa cítilo bezpečne a mohlo vyjadriť svoje názory.

Vystupujte ako spojenie medzi dieťaťom a inými osobami

- Vystupujte ako obhajca dieťaťa a presadzujte jeho práva a jeho najlepší záujem vo vzťahu k rôznym štátnym orgánom a poskytovateľom služieb a v rámci konkrétnych postupov. Zabezpečte, aby malo dieťa prístup k informáciám od iných aktérov, ako sú právnici alebo sociálni pracovníci.
- Podporujte dieťa v rôznych konaniach a pomôžte mu pochopiť obsah úradnej komunikácie, rozhodovania a konania a ich význam pre dieťa; v prípade potreby zabezpečte porozumenie a primerané tlmočenie alebo prístup ku kultúrnym mediátorom.

Pomôžte pri identifikovaní trvalého riešenia v najlepšom záujme dieťaťa

- Pomôžte identifikovať a realizovať trvalé riešenie pre dieťa v krajine príchodu, v krajine pôvodu alebo v tretej krajine v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.

V prípade potreby uplatnite právnu spôsobilosť, podporujte dieťa v právnych postupoch a zaistite prístup k právnej pomoci a poradenstvu

- Dopĺňajte obmedzenú právnu spôsobilosť dieťaťa, napríklad pri podpisovaní úradných dokumentov v mene dieťaťa.
- Požiadajte o medzinárodnú ochranu dieťaťa, ak je to v jeho najlepšom záujme.
- Sprevádzajte dieťa na pojednávania a pohovory.
- Zabezpečte naplnenie práva dieťaťa na právnu pomoc; v niektorých prípadoch by to mohlo zahŕňať právne informácie, poradenstvo a zastupovanie.
- Spravujte majetok dieťaťa.
- Poskytnite informovaný súhlas s lekáorskými vyšetreniami a liečbou dieťaťa vrátane lekárskeho vyšetrenia na účely posúdenia veku, ak je to vhodné, na základe konzultácie s dieťaťom a v súlade s tým, čo je v jeho najlepšom záujme ⁽⁴⁴⁾.

⁽⁴⁴⁾ Podrobnejšie informácie nájdete v dokumente úradu EASO [Praktická príručka o posudzovaní veku](#), 2018.

Súvisiace materiály odbornej prípravy

Ďalšie informácie o vašej úlohe opatrovníka a o zlepšovaní vašich zručností nájdete v materiáloch odbornej prípravy, ktoré vypracovala agentúra FRA v úzkej spolupráci s Európskou sieťou pre porúčiteľstvo alebo opatrovníctvo a ktoré sú k dispozícii na adrese <https://e-learning.fra.europa.eu/>. Odborná príprava vychádza z medzinárodných noriem a noriem EÚ, najmä Dohovoru o právach dieťaťa, noriem Rady Európy a práva EÚ.

Materiály odbornej prípravy pokrývajú rôznorodosť opatrovníckych služieb a kontextov odbornej prípravy pre deti bez sprievodu, ktoré sa nachádzajú v celej EÚ, a ponúkajú štandardizované vzdelávacie skúsenosti. Môžu sa tiež prispôbiť rôznym kontextom, ako je odborná, akademická a dobrovoľnícka odborná príprava, a vnútroštátnym alebo miestnym potrebám. Vychádzajú z predchádzajúcej práce agentúry FRA v oblasti opatrovníctva.

Súvisiace odporúčanie Rady Európy

Viac informácií o účinnom opatrovníctve pre deti bez sprievodu a deti odlúčené od rodičov v kontexte migrácie nájdete v odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2019)11 členským štátom ⁽⁴⁵⁾.

Čo treba zvážiť v súvislosti s medzinárodnou ochranou v skratke

Najmä v prípade detí bez sprievodu v kontexte medzinárodnej ochrany by ste mali zvážiť tieto veci.

- **Posúdenie konkrétnej situácie dieťaťa podľa toho, čo je v jeho najlepšom záujme.** To znamená, že s dieťaťom sa zvažujú a vyhodnocujú všetky možné zákonné cesty, ako napríklad medzinárodná ochrana, dočasná ochrana alebo akékoľvek iné možné zákonné cesty. V závislosti od krajiny by mohli toto posúdenie vykonať orgány na ochranu detí a/alebo azylové orgány za účasti vás ako určeného opatrovníka.
- **Registrácia.** Ako opatrovník by ste mali dieťa podporovať pri registrácii a podávaní žiadosti o medzinárodnú ochranu podľa vnútroštátneho postupu. Pamätajte na to, že môžu existovať prípady, keď vnútroštátna ochrana môže byť pre dieťa lepšou možnosťou a dieťa budete tiež podporovať v uvedenom konaní (napr. povolenie na pobyt z dôvodu nepľnoletosti, povolenie na pobyt v rámci vnútroštátnej ochrany, napríklad z humanitárnych dôvodov na účely štúdia alebo zo zdravotných dôvodov, osobitná ochrana pre obete domáceho násillia).

⁽⁴⁵⁾ [Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec\(2019\)11](#) členským štátom o účinnom opatrovníctve pre deti bez sprievodu a deti odlúčené od rodičov v kontexte migrácie, prijaté 11. decembra 2019.

Súvisiace publikácie

Viac informácií o tejto špecifickej fáze nájdete v dokumente úradu EASO [Praktická príručka o registrácii – Podávanie žiadostí o medzinárodnú ochranu](#), december 2021.

- **Osobný pohovor.** Ak dieťa prechádza konaním o azyle, mali by ste zabezpečiť, aby pochopilo význam osobného pohovoru a možný výsledok.

Súvisiace publikácie

Viac informácií o tejto konkrétnej fáze nájdete v príručkách agentúry EUAA, ktoré sú k dispozícii k rôznym témam týkajúcim sa posudzovania žiadosti o medzinárodnú ochranu. Všetky príručky sú k dispozícii tu: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

- **Ubytovanie.** Smernicou o podmienkach prijímania sa zabezpečuje, aby bola pre všetky deti zaručená štandardná úroveň podmienok prijímania. Okrem toho sa v nej vymedzujú osobitné kategórie zraniteľných žiadateľov o medzinárodnú ochranu (vrátane detí bez sprievodu) a stanovuje sa v nej povinnosť štátov zohľadniť osobitnú situáciu týchto zraniteľných osôb ⁽⁴⁶⁾. Stanovuje sa v nej aj posúdenie osobitných potrieb zraniteľných osôb pri prijímaní ⁽⁴⁷⁾. Cieľom článku 23 smernice o podmienkach prijímania je zabezpečiť, aby bol v prvom rade zohľadnený najlepší záujem dieťaťa. V článku 24 smernice o podmienkach prijímania sa stanovujú pravidlá prijímania a zaobchádzania s deťmi bez sprievodu.

Súvisiace publikácie

Ďalšie informácie nájdete v dokumente úradu EASO [Usmernenie týkajúce sa podmienok prijímania detí bez sprievodu: prevádzkové normy a ukazovatele](#), december 2018.

- **Prístup k vzdelávaniu.** V smernici o podmienkach prijímania sa stanovuje, že členské štáty musia poskytnúť žiadateľom, ktorí sú maloletými osobami, prístup k vzdelávaciemu systému za podobných podmienok ako svojim štátnym príslušníkom dovtedy, kým sa nevykoná rozhodnutie o ich vyhostení ⁽⁴⁸⁾. Po zápise do školy by deti bez sprievodu mali mať možnosť využívať rovnaké služby ako deti, ktoré sú štátnymi príslušníkmi danej krajiny, pri zohľadnení ich osobitných potrieb. Ako opatrovník by ste sa mali uistiť, že prístup ku kvalitnému vzdelaniu je skutočne zabezpečený. Dieťa by mohlo potrebovať vašu pomoc s prípadnými administratívnymi požiadavkami, napríklad s potvrdením dosiahnutého stupňa vzdelania, potvrdením diplomov alebo s uľahčením prístupu k jazykovým kurzom.

⁽⁴⁶⁾ Článok 21 smernice o podmienkach prijímania.

⁽⁴⁷⁾ Článok 22 smernice o podmienkach prijímania.

⁽⁴⁸⁾ Článok 14 smernice o podmienkach prijímania.

- **Prístup k lekárskej alebo inej pomoci.** V smernici o podmienkach prijímania sa na zdravotnú starostlivosť odkazuje vo viacerých článkoch ⁽⁴⁹⁾. Deti bez sprievodu ako osoby, ktoré môžu mať osobitné potreby a majú preto nárok na lekársku alebo inú pomoc. Môže to napríklad zahŕňať psychologickú podporu pre deti, ktoré boli svedkami vojnových zločinov, alebo služby pre detské obete znásilnenia. Ako opatrovník by ste mali zabezpečiť, aby bolo dieťa nasmerované na príslušné služby a aby k nim malo účinný prístup.
- **Zlúčenie rodiny.** Opatrovník by mal presadzovať úzky kontakt s rodičmi dieťaťa, ak je to v najlepšom záujme dieťaťa. Ak dieťa nie je v kontakte s rodičmi ani rodinnými príslušníkmi alebo nevie, kde sa nachádzajú, opatrovník by mal povzbudiť orgány, aby iniciovali vyhľadávanie rodinných príslušníkov a prípadne zlúčenie rodiny.

Súvisiace publikácie

Viac informácií o zárukách v konaní o azyle nájdete v dokumente EUAA-FRA *Practical Tool for Guardians – The asylum procedure* (Praktický nástroj pre opatrovníkov – Konanie o azyle), október 2023.

Alternatívne zákonné cesty dostupné vo vašej krajine

Vyplní krajina EÚ+.

Informácie o alternatívnych možnostiach pre konkrétne krajiny možno nájsť na platforme *Who is Who* (Kto je kto) agentúry EUAA dostupnej na adrese <https://whoiswho.euaa.europa.eu/>.

Pamätajte na to, že „iné zákonné cesty“ by nemali brániť deťom v možnosti požiadať o medzinárodnú ochranu, ak by vznikla potreba.

4.2. Ako zabezpečiť najlepší záujem dieťaťa v konaní o azyle

V každom procese v najlepšom záujme dieťaťa sa musia náležite zohľadniť názory dieťaťa; názory rodičov alebo poručníka/opatrovníka; totožnosť dieťaťa; rodinné prostredie, rodinné vzťahy a kontakty; situácia v jeho krajine pôvodu; jeho potreby ochrany; starostlivosť, ochrana a bezpečnosť dieťaťa vrátane blaha a vývoja dieťaťa; situácie zraniteľnosti vrátane rizík, ktorým

⁽⁴⁹⁾ Články 13, 17 a 19 smernice o podmienkach prijímania.

dieťa čelí, a zdrojov ochrany; úroveň integrácie v hostiteľskej krajine; duševné a fyzické zdravie, vzdelanie a sociálno-ekonomické podmienky ⁽⁵⁰⁾.

Túto analýzu môžu vykonávať sociálni pracovníci zamestnaní v azylovom orgáne alebo iní aktéri a sprístupní sa azylovému orgánu. Musí byť zasadená do kontextu pohlavia dieťaťa; sexuálnej orientácie alebo rodovej identity; národnostného, etnického alebo sociálneho pôvodu; náboženstva; zdravotného postihnutia; migračného alebo pobytového statusu; občianskeho statusu; veku; ekonomického statusu; politického alebo iného presvedčenia ⁽⁵¹⁾; kultúrneho a jazykového pôvodu alebo iného statusu.

Praktický tip

Ako opatrovník musíte zabezpečiť, aby orgány posudzovali najlepší záujem dieťaťa vždy, keď sa prijímajú rozhodnutia, ktoré sa týkajú dieťaťa ⁽⁵²⁾. Môžu zahŕňať napríklad rozhodnutia o bezpečnosti, ubytovaní, vzdelávaní, zdravotnej starostlivosti, voľnočasových aktivitách, právnom zastúpení, potenciálnych premiestneniach a/alebo presunoch do iného členského štátu alebo inom trvalom riešení, ako aj pri vyhľadávaní rodinných príslušníkov a zlúčení rodiny. Počas posudzovania je potrebné rešpektovať právo dieťaťa na vypočutie (pozri ďalší oddiel).

Mali by ste podniknúť následné kroky v nadväznosti na rozhodnutia, ktoré majú negatívny vplyv na dieťa, akýmkoľvek vhodným mechanizmom, zasiahnuť, ak je ohrozené blaho dieťaťa, a v rámci svojich právomocí napadnúť každé rozhodnutie, ktoré sa považuje za odporujúce najlepšímu záujmu dieťaťa a/alebo nepodporujúce najlepší záujem dieťaťa.

Pochopenie najlepšieho záujmu dieťaťa si vyžaduje, aby subjekty s rozhodovacou právomocou komplexne posúdili potreby dieťaťa v konaní o azyle a zohľadnili tieto potreby. To znamená podporiť dieťa počas celého administratívneho konania, ale takisto byť schopný intervenovať u orgánov, ak má dieťa osobitné potreby, napríklad pokiaľ ide o ubytovanie, vzdelávanie a zdravotnú starostlivosť. Vašou úlohou je podporovať blaho dieťaťa a reagovať v prípade, keď dieťa prejaví ťažkosti pri interakcii s orgánmi a administratívnym systémom.

⁽⁵⁰⁾ UNHCR, [Usmernenia UNHCR o postupe najlepšieho záujmu z roku 2021: Posúdenie a určenie najlepšieho záujmu dieťaťa](#), máj 2021.

⁽⁵¹⁾ Organizácia Spojených národov, [Spoločný všeobecný komentár č. 3 \(2017\)](#) Výboru pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín a č. 22 (2017) Výboru pre práva dieťaťa o všeobecných zásadách týkajúcich sa ľudských práv detí v kontexte medzinárodnej migrácie, 16. novembra 2017, oddiel I, odsek 3.

⁽⁵²⁾ Výbor OSN pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, [Spoločný všeobecný komentár č. 3 \(2017\)](#) Výboru pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín a č. 22 (2017) Výboru pre práva dieťaťa o všeobecných zásadách týkajúcich sa ľudských práv detí v kontexte medzinárodnej migrácie, 16. novembra 2017, CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22; Výbor OSN pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, [Spoločný všeobecný komentár č. 4 \(2017\)](#) Výboru pre ochranu práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín a č. 23 (2017) Výboru pre práva dieťaťa o povinnostiach štátu týkajúcich sa ľudských práv dieťaťa v kontexte medzinárodnej migrácie v krajinách pôvodu, tranzitu, určenia a návratu, 16. novembra 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23.

Súvisiace publikácie

Podrobnejšie informácie o konkrétnom opatrení, ktoré sa má prijať počas konania o azyle, nájdete v ďalšom nástroji v tomto súbore, EUAA-FRA, [*Practical Tool for Guardians – The asylum procedure*](#) (Praktický nástroj pre opatrovníkov – Konanie o azyle), október 2023.

Komplexný prehľad nájdete v dokumente úradu EASO [*Praktická príručka o najlepšom záujme dieťaťa v azylových konaniach*](#), 2019.

Praktický tip

Ako opatrovník by ste sa mali zúčastňovať na príslušných posúdeniach týkajúcich sa dieťaťa, aby sa zabezpečilo, že práva a najlepší záujem dieťaťa sú prvoradým hľadiskom vo všetkých rozhodovacích procesoch a že sa rešpektuje právo dieťaťa na vypočutie. Vyžaduje sa to v článku 12 Dohovoru o právach dieťaťa a v článku 24 Charty základných práv EÚ.

4.3. Ako uľahčiť účasť dieťaťa

Právo na vypočutie (článok 12 Dohovoru o právach dieťaťa) uvádza práva detí na vypočutie a zohľadnenie ich názorov v súlade s ich vekom a vyspelosťou. Toto právo sa vzťahuje na všetky rozhodnutia, ktoré majú vplyv na dieťa, a to aj pokiaľ ide o poskytovanie služieb, ako aj o správne a súdne konania. Deti môžu mať v súvislosti s vyjadrením a vypočutím ich názorov rôzne potreby: niektoré deti môžu byť hanblivé, mať poruchy sluchu alebo reči, iné môžu potrebovať tlmočníka. Niektoré deti sú zvyknuté utvárať si vlastný názor a vyjadrovať ho, pre iné to môže byť ťažšie. Opatrovník by takisto mal pracovať s očakávaniami dieťaťa, pretože rozhodnutia orgánov nemusia vždy zodpovedať tomu, čo si dieťa želá.

V prípade detí bez sprievodu žiadajúcich o medzinárodnú ochranu budú musieť štátni úradníci a poskytovatelia služieb zabezpečiť, aby väčšina detí mala prístup k pomoci tlmočníka a aby tlmočnicke služby dodržiavali normy kvality, nezasahovali do obsahu a podstaty komunikácie, boli neutrálne a v žiadnom prípade dieťa nezastrašovali. Pre dieťa môže byť dôležité pohlavie tlmočníka a zamestnanca povereného prípadom, preto by ste sa mali dieťaťa opýtať, čo by mu viac vyhovovalo, najmä ak bolo obeťou násilia či vykorisťovania alebo ak sa komunikácia týka iných citlivých záležitostí.

Toto právo je prísne prepojené s právom byť informovaný. Dieťa má vždy právo vyhľadávať, prijímať a vymieňať si informácie ⁽⁵³⁾. Informácie sa musia poskytovať v jazyku, ktorému dieťa rozumie. Poskytovanie informácií dieťaťu je zodpovednosťou všetkých aktérov, ktorí sú v kontakte s dieťaťom, ale je tiež veľmi dôležitým aspektom vašej úlohy opatrovníka. Môže sa stať, že dieťa nedostane primerané informácie, nesprávne ich pochopí alebo ich zabudne. Toto právo je úzko spojené s dôležitosťou získania právnej pomoci.

Právo na dôvernosť v rámci azylu by sa malo priznať za každých okolností. Dieťa by malo byť informované o tom, že všetky zdieľané informácie sú dôverné a za žiadnych okolností sa nebudú zdieľať s orgánmi krajiny pôvodu. Tieto informácie by sa mali poskytnúť spôsobom primeraným veku a vyspelosti dieťaťa.

Praktický tip

Ako opatrovník máte povinnosť zabezpečiť, aby sa príslušné informácie dostali k dieťaťu.

K ďalším praktickým krokom môže patriť to, že umožníte deťom a budete ich povzbudzovať k tomu, aby hovorili bez prerušenia, nebudete ich posudzovať, protirečiť im ani ich spochybňovať v súvislosti s informáciami, ktoré poskytujú. Poskytnite deťom a rodinám právo klásť otázky a aktívne požiadajte o súhlas ešte pred poskytnutím informácií. Vyčleňte dostatok času na pauzy a prestávky, počas ktorých sa dieťa môže pohybovať, hrať sa a komunikovať s priateľmi. Pomôžte identifikovať a použiť najvhodnejší spôsob komunikácie s deťmi so zdravotným postihnutím. Poskytnite deťom materiál na písanie a kreslenie, ktorý im pomôže opísať ich príbehy ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵³⁾ Dohovor OSN o právach dieťaťa, op. cit., poznámka pod čiarou č. 6; Valné zhromaždenie OSN, [Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach](#), 16. decembra 1966, Organizácia Spojených národov, séria zmlúv, zv. 999, s. 171; Výbor OSN pre práva dieťaťa, [Všeobecný komentár č. 6 \(2005\): Zaobchádzanie s deťmi bez sprievodu a deťmi odlúčenými od rodičov mimo ich krajiny pôvodu](#), 1. septembra 2005, CRC/GC/2005/6; Výbor OSN pre práva dieťaťa (CRC), [Všeobecný komentár č. 12 \(2009\): Právo dieťaťa byť vypočuté](#), 20. júla 2009, CRC/C/GC/12; Výbor OSN pre práva dieťaťa (CRC), [Všeobecný komentár č. 14 \(2013\) o práve dieťaťa na to, aby sa jeho najlepší záujem považoval za prvoradý \(čl. 3 ods. 1\)](#), 29. mája 2013, CRC/C/GC/14; Rada Európy, [Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa](#), ETS č. 160, nadobudnutie platnosti 1. júla 2000.

⁽⁵⁴⁾ UNHCR, [Technické usmernenie: Postupy vhodné pre deti](#), 2021.

Príloha 1. Ďalšie zdroje

EUAA

Prístup ku konaniu o azyle a registrácia

- EUAA, [*Practical Guide on Information Provision – Access to asylum procedure*](#) (Praktická príručka o poskytovaní informácií – Prístup ku konaniu o azyle), február 2023.
- EASO, [*Praktická príručka o registrácii – Podávanie žiadostí o medzinárodnú ochranu*](#), december 2021.

Posudzovanie žiadosti

- EUAA, [*Practical Guide on Political Opinion*](#) (Praktická príručka o politickom názore), december 2022.
- EUAA, [*Praktická príručka – Pohovory so žiadateľmi o azyl na základe náboženského vyznania*](#), november 2022.
- EASO, [*Usmernenie k príslušnosti k určitej sociálnej skupine*](#), marec 2020.
- EASO, [*Praktická príručka: Oprávnenie na medzinárodnú ochranu*](#), apríl 2018.
- EASO, [*Praktická príručka: Posudzovanie dôkazov*](#), marec 2015.
- EASO, [*Praktická príručka: Osobný pohovor*](#), december 2014.

Zdroje súvisiace s deťmi

- EUAA-FRA, Súbor praktických nástrojov pre opatrovníkov na tieto témy:
 - [*dočasná ochrana pre maloleté osoby bez sprievodu utekajúce z Ukrajiny*](#), november 2022,
 - [*konanie o azyle*](#), október 2023,
 - [*nadnárodné konania*](#), 2023.
- Animácie úradu EASO na:
 - [*Posudzovanie veku detí*](#), 2021.
 - [*Posudzovanie veku pre odborníkov z praxe*](#), 2020.
- EASO, [*Praktická príručka o najlepšom záujme dieťaťa v azylových konaniach*](#), 2019.
- EASO, [*Practical Guide on Family Tracing*](#) (Praktická príručka o vyhľadávaní rodinných príslušníkov), marec 2016.

FRA

FRA, *Guardianship for unaccompanied children – A manual for trainers of guardians* (Opatrovníctvo pre deti bez sprievodu – príručka pre školiteľov opatrovníkov), 1. marca 2023.

FRA, *Handbook on European Law Relating to the Rights of the Child – 2022 edition* (Príručka o európskom práve týkajúcom sa práv dieťaťa – vydanie 2022), 13. apríla 2022.

Elektronické vzdelávacie materiály agentúry FRA, 2022, k dispozícii na adrese:
<https://e-learning.fra.europa.eu/>.

FRA, *Handbook on European Law Relating to Asylum, Borders and Immigration – Edition 2020* (Príručka o európskom práve v oblasti azylu, hraníc a imigrácie – vydanie 2022), 17. decembra 2020.

FRA a Európska komisia, *Opatrovníctvo pre deti bez rodičovskej starostlivosti*, 26. júna 2014.

FRA a Rada Európy, *Fundamental rights of refugees, asylum applicants and migrants at the European borders* (Základné práva utečencov, žiadateľov o azyl a migrantov na európskych hraniciach), 2020.

Európska sieť pre poručníctvo alebo opatrovníctvo

Európska sieť pre poručníctvo alebo opatrovníctvo, *7 EGN Standards for the delivery of guardianship to unaccompanied children* (7 štandardov opatrovníctva pre vykonávanie opatrovníctva detí bez sprievodu), 2022.

Európska sieť pre poručníctvo alebo opatrovníctvo, *Children on the Move – A guide to working with unaccompanied children in Europe* (Deti v pohybe – príručka o práci s deťmi bez sprievodu v Európe), február 2021.

Európska sieť pre poručníctvo alebo opatrovníctvo, *Pilot Assessment System for Guardianship* (Pilotný systém hodnotenia opatrovníctva), september 2019.

UNHCR

UNHCR, *Technical Guidance: Child friendly procedures* (Technické usmernenie: postupy vhodné pre deti), 2021.

UNHCR, *Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and determining the best interests of the child* (Usmernenia o postupe najlepšieho záujmu: posúdenie a určenie najlepšieho záujmu dieťaťa), máj 2021.

UNHCR, [*Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*](#) (Usmernenia o medzinárodnej ochrane č. 8: Žiadosti detí o azyl podľa článku 1 časti A ods. 2 a článku 1 časti F Dohovoru o právnom postavení utečencov z r. 1951 a/alebo Protokolu týkajúceho sa právneho postavenia utečencov z r. 1967), 22. decembra 2009, HCR/GIP/09/08.

UNICEF

UNICEF, [*Accelerating Inclusion of Refugee Children*](#) (Urýchlenie začlenenia detí, ktoré sú utečencami), jún 2023.

UNICEF, [*Strengthening Inclusive Social Protection Systems*](#) (Posilnenie inkluzívnych systémov sociálnej ochrany), február 2023.

UNICEF, [*Convention on the Rights of the Child: The children's version*](#) (Dohovor o právach dieťaťa: Verzia pre deti), 2019.

UNICEF, [*A Right to be Heard*](#) (Právo na vypočutie), december 2018.

UNICEF, [*Psychosocial Support in Humanitarian Settings*](#) (Psychosociálna podpora v humanitárnych podmienkach), august 2018.

Medzinárodná organizácia pre migráciu

Medzinárodná organizácia pre migráciu, [*Caring for unaccompanied migrant children: A toolkit to promote culture sensitivity when caring for UMCs*](#) (Starostlivosť o migrujúce deti bez sprievodu: Súbor nástrojov na podporu kultúrnej citlivosti pri starostlivosti o migrujúce deti bez sprievodu), 2022.

Medzinárodná organizácia pre migráciu, [*Trafficking in persons: Protection and assistance to victims*](#) (Obchodovanie s ľuďmi: ochrana a pomoc obetiam). Kurz elektronického vzdelávania absolvovaný vlastným tempom, ktorý je k dispozícii v [E-Campus](#).

Rada Európy

Rada Európy, [*Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec\(2022\)22*](#) členským štátom o ľudskoprávných zásadách a usmerneniach týkajúcich sa posudzovania veku v kontexte migrácie a jeho dôvodová správa, prijaté 14. decembra 2022.

Rada Európy, [*Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec\(2019\)11*](#) členským štátom o účinnom opatrovníctve pre deti bez sprievodu a deti odlúčené od rodičov v kontexte migrácie, prijaté 11. decembra 2019.

Rada Európy, *How to convey child friendly information to children in migration: a Handbook for frontline professionals* (Ako poskytovať migrujúcim deťom informácie spôsobom vhodným pre deti: príručka pre odborníkov v prvej línii), december 2018.

Zoznam obrázkov

Obrázok 1. Typy ochrany	11
Obrázok 2. Súvislosti medzi základnými právami a právom na azyl	13
Obrázok 3. Štyri kľúčové záväzné zásady Dohovoru o právach dieťaťa	18

